

**DOSSIER DEL
PROFESSORAT****COM ES VESTIEN
ELS TALAIÒTICS?**

Per conèixer com era la vida de les societats prehistòriques, l'arqueologia estudia les restes de les cases, els espais de treball, els animals domèstics i l'entorn natural que ocupaven, així com les restes dels seus esquelets.

Segons les investigacions, sabem que els primers pobladors de Menorca van arribar a l'illa cap al 2100 aC. Des d'aquesta data fins al 123 aC, en què van arribar els romans, van passar prop de vint segles!

Per tant, és fàcil deduir que la forma de vida, els habitatges i construccions, l'alimentació i la vida quotidiana en conjunt devia variar molt.

Mentre que de la primera etapa no es disposa de gaire informació i només es conserven alguns sepulcres, coves o hipogeus, a partir del 1200 aC es documenten alguns processos quotidians en la vida als poblats.

S'ha de tenir en compte que els talaiòtics eren pagesos i ramaders, conreaven la terra i cuidaven els animals, és a dir eren comunitats agràries. I el que aconseguien de la natura era el que els permetia viure i desenvolupar les seves tasques (alimentació, vestimenta, creences, aprenentatges...).

Però segurament del bloc de la prehistòria del qual disposam de més informació, i en el qual es basa l'activitat proposada, és el període talaiòtic, des del 1200 aC fins a la conquesta romana del 123 aC.

Durant aquesta etapa, els pobladors de Menorca es van organitzar en poblats amb cases que l'arqueòloga maonesa Maria Lluïsa Serra va estudiar i anomenar cases cercle per la forma circular que presenten.

Eren cases molt monumentals, d'una sola planta circular, amb un pati central descobert on es feien les feines domèstiques: cosir, preparar aliments... Al voltant del pati es distribuïen les habitacions, destinades a dormitoris, magatzems...

A l'exterior de la casa cercle hi havia un pati exterior també de forma circular, on es guardaven els animals, s'emmagatzemava el blat, hi havia un forn...

Per entrar al pati hi havia un portal, sempre orientat al sud, i envoltat per una gran paret feta amb grans pedres.

A una casa cercle de Torre d'en Galmés es van localitzar les restes d'un teler. De fet, també es van documentar tots els processos de transformació de la llana d'ovella en una peça de roba: des del filat fins al teixit i el cosit.

Per tant, se sap que les cases cercle són cases en les quals es realitzaven les activitats quotidianes, com cuinar, menjar, fabricar eines, cosir, dormir...

I és a partir d'aquesta informació, i de l'observació d'alguns objectes originals, que es pretén donar a conèixer la vida quotidiana durant l'època dels talaiòtics i resoldre la pregunta: Com es vestien els talaiòtics?

La premissa que es presenta al grup classe és que els talaiòtics no disposaven ni de botigues ni de doblers per comprar els materials o objectes que necessitaven; per tant, havien d'autoabastir-se (alimentació, estris i eines, vestimenta...).

Si bé és cert que es feien intercanvis, els talaiòtics vivien en poblats i les famílies produïen productes per al seu autoconsum, però també produïen excedents per poder intercanviar amb altres famílies.

Per tant, els poblats estaven formats per petites unitats domèstiques que practicaven l'economia de subsistència, tot i que en conjunt era una comunitat col·laborativa en les tasques, com ara en la construcció dels edificis.

Pel que fa a la vestimenta, els talaiòtics utilitzaven la pell dels animals i la tractaven i cosien amb eines fetes amb ossos dels mateixos animals o amb altres eines fetes amb ceràmica o metall.

Durant l'activitat també es donarà valor a les fonts històriques, els objectes, restes, documents, etc., que donen informació sobre la forma de vida al llarg del temps. El fet que la vestimenta estigués elaborada amb pell d'animal i fibres naturals ha estat la principal causa de no disposar de restes que ens puguin donar més informació sobre com es vestien els talaiòtics.

Continguts

- La vida quotidiana en època dels talaiòtics
- Diferències entre la vestimenta actual i la dels primers pobladors de Menorca
- Processos d'elaboració de la vestimenta durant la prehistòria (eines, materials...)
- El patrimoni històric de Menorca
- Valorar la importància dels museus com a espais on s'ensenya i s'aprèn l'herència cultural

Vocabulari relacionat

- Primers pobladors
- Els talaiòtics
- Cases cercle
- Vestimenta
- Eines
- Teixits i fibres naturals
- Vida quotidiana
- Fonts històriques

Recursos per l'aula

- Web del Consell Insular de la candidatura Menorca Talaiòtica
<http://www.menorcatalayotica.info/>
- Llibre "*L'illa dels Talaiots*" Menorca, candidata a Patrimoni Mundial (Consell Insular de

Menorca – Museu de Menorca, 2015)

- Contes *Els primers menorquins, El constructor de talaiots, L'estatueta màgica* (Consell Insular de Menorca, 2018)

Propostes per al treball a l'aula abans o després de la visita

Amb l'objectiu d'aprofitar al màxim la visita al Museu de Menorca, es proposa al professorat algunes idees o orientacions de treball previ que es pot desenvolupar a l'aula.

No es tracta de fer un treball en profunditat, sinó més aviat d'introduir els conceptes que es treballaran durant l'activitat al museu. D'aquesta manera, en cas que es vulgui introduir el tema de la prehistòria abans de la visita al museu, es proposa una activitat creativa que pretén plantejar hipòtesis sobre la vida quotidiana durant l'època talaiòtica.

Es proporcionaran a l'escola dues imatges, il·lustracions sobre com eren les cases dels talaiòtics (cases cercle) i també com podrien ser els homes i les dones que habitaven aquests poblats.

Per començar, la mestra pot explicar que es tracta d'una casa cercle.

És el tipus de casa del final del talaiòtic i que l'arqueòloga maonesa Maria Lluïsa Serra va estudiar i anomenar *cases cercle* per la forma circular que presenten.

Eren cases molt monumentals, d'una sola planta circular, amb un pati central descobert on es feien les feines domèstiques: cosir, preparar aliments... Al voltant del pati es distribuïen les habitacions, destinades a dormitoris, magatzems...

A l'exterior de la casa cercle hi havia un pati exterior també de forma circular, on es guardaven els animals, s'emmagatzemava el blat, hi havia un forn...

Per entrar al pati hi havia un portal, sempre orientat al sud i envoltat per una gran paret feta amb pedres grosses.

A més, a mesura que la mestra descriu els diferents espais (pati central descobert, portal, forn, pati exterior amb murada circular...), els alumnes poden fer l'exercici d'identificar cada un d'aquests espais.

A continuació, els fillets poden observar en detall la imatge de la casa cercle i analitzar cada una de les feines i tasques que realitzen els talaiòtics a la imatge.

Es pot veure gent que fa la feina de tondre la llana dels bous, gent que enforna alguna cosa (menjar o objecte), gent que fa un cistell amb fibres naturals, gent que dona menjar als animals i, fins i tot, es veuen infants practicant amb una fona.

Una vegada analitzades aquestes situacions quotidianes, es pot fer una comparació entre què i com ho feien els talaiòtics i com ho feim ara, a l'actualitat. És a dir, per exemple:

- Si necessitaven un cistell per recollir els aliments de l'hort, d'on el treien? I ara, si necessitem un cistell o una senalla, què feim?
- Si els talaiòtics necessitaven aigua per cuinar o per beure, d'on la treien? I ara, d'on surt l'aigua que bevem?
- ...

Per acabar, introduint el tema de la vestimenta:

- Si els talaiòtics necessitaven roba per vestir-se, d'on la treien? Hi havia botigues?

A partir d'aquesta reflexió, es pot recordar que en l'època talaiòtica no hi havia botigues ni tampoc tenien doblers. Per tant, tot allò que necessitaven ho havien de fer ells mateixos, amb les seves mans i eines.

Per exemple, si volien pa, primer havien de sembrar i collir el blat.

I si necessitaven roba, havien d'aconseguir els materials i teixits per cosir les peces de vestir.

I en aquest moment es pot tornar a la imatge de la casa cercle i fer una llista dels animals que hi apareixen.

- Porcs
- Bous
- Cabres
- Vaques i bous
- Ases
- Cans
- ...

De tots aquests animals, alguns proporcionaven pell o llana per fer-se la vestimenta. I a partir d'aquí, utilitzaven una sèrie d'eines per confeccionar la roba que vestien.

Per acabar, la mestra pot facilitar les il·lustracions d'un home i una dona talaiòtica, per observar com hipotèticament devien anar vestits.

Tot i que el tema central de l'activitat que es realitzarà al museu és aprendre quin tipus de teixits i eines utilitzaven els talaiòtics per confeccionar la vestimenta, a través de l'observació de les il·lustracions, es pot **generar un debat sobre com convertien la pell dels animals en peces de vestir o quin tipus d'eines devien emprar.**

La idea és que el grup classe generi algunes hipòtesis o dubtes que després es resoldran amb la visita al museu.

Segueix-nos a:

